

ASOCIJACIJA
ONLAJN
MEDIJA

Предлози за измену Нацрта правилника о начину извршавања обавеза јавних медијских сервиса током предизборне кампање и Препорука комерцијалним пружаоцима медијске услуге

У складу са тачком 6 Програма јавне расправе о **Нацрту правилника о начину извршавања обавеза јавних медијских сервиса током предизборне кампање**, у наставку се налазе коментари и предлози Независног удружења новинара Србије на општа и појединачна решења изнета у нацрту документа.

1. Нацрт правилника је сачињен на веома уопштен начин и предвиђа одредбе чија се даља примена кроз правилник не разрађује и прецизира довољно. Нацртом се такође не предвиђа ни припрема и израда посебног документа- на пример упутства у вези са применом правилника. На тај начин може доћи до великог броја проблема у начину на који би јавни медијски сервиси применили одређене одредбе из правилника, што може да доведе до негативних последица у примени Закона о електронским медијима, Закона о јавним медијским сервисима али и других прописа који су у вези са применом правилника и области на коју се односи (Закон о избору народних посланика)

Предлог: У Нацрт правилника потребно је унети одредбу којом се предвиђа израда и доношење документа упутства којим би се детаљније прецизирала примена појединих одредаба правилника.

2. У **члану 1** Нацрта наводи се да се *„овим правилником утврђују ближа правила за извршавање обавеза јавних медијских сервиса у вези са емитовање, програма у предизборној кампањи“*.

Нацртом правилника предвиђају се правила за извршавање обавеза само на страни јавних медијских сервиса, не и приватних пружалаца медијских услуга. Сматрамо да ова одредба није у потпуности у сагласности са Законом о електронским медијима с обзиром на то да су предвиђена суштински веома важна правила понашања за све пружаоце медијских услуга. Закон предвиђа забрану политичког оглашавања ван кампање и једнаку заступљеност без дискриминације у току кампање и та обавеза односи се на све пружаоце медијских услуга, како комерцијалне тако и јавне. У том смислу, ограничавање на јавне медијске сервисе није у складу са законским прописима, поготово што није доступно адекватно образложење за овакво издвајање у Нацрту правилника.

Предлог: одредбу из члана 1 Нацрта правилника треба допунити тако што ће обухватити и приватне пружаоце медијских услуга. У том смислу, неопходно је изменити наслов документа и допунити друге одредбе у Нацрту којима се предвиђа одговорност само јавних медијских сервиса.

3. У **члану 2 став 4** каже се да *„политичко оглашавање јесте јавно саопштење емитовано у виду огласне поруке, у замену за новчану или другу накнаду, којим се препоручују подносилац изборне листе или кандидат или њихове активности, њихове идеје или ставови у циљу њиховог успеха на изборима“*.

Оваквом дефиницијом закључујемо да се политичко оглашавање своди на огласну поруку у огласном блоку што у ранијем периоду заправо представљало само један део проблема. Дефиницијом нису обухваћени суштински проблеми, а то су функционерске кампање и преноси страначких скупова који су кроз прикривено оглашавање приказивани и злоупотребљавани као уреднички садржај.

У вези са прикривеним оглашавањем је и одредба из члана 4 *„Забрана прикривеног оглашавања или посредног препоручивања изборних листа или кандидата“*. Међутим, одредбе се ограничавају само на кампању и сматрамо да су одређене веома уско јер не обухватају све проблеме који се јављају приликом прикривених промотивних кампања (као пример наводимо директне преносе различитих

ASOCIJACIJA
ONLAJN
MEDIJA

манifestација и скупова са веома спорном директном или прикривеном политичком садржином, и то посебно код приватних медијских емитера)

Предлог: неопходно је да се забрана политичког оглашавања прошири и ван оквира препознатих у члану 4 овог правилника. Нацрт правилника треба да се уреди тако да препозна ограничења и предвиде правила којима је могуће додатно истражити функционерске кампање, преносе страначких скупова прикривене кроз уредничке садржаје медија или на друге начине.

4. У одредби члана 4 став 2 каже се да *„Јавни медијски сервис може у информативним емисијама, изван програма који се односи на предизборну кампању, обавештавати о актуелним збивањима и активностима државних органа и функционера, поштујући правила професионализма, објективности и новинарске етике“*. На овај начин уводи се могућност да се у информативним емисијама обавештава о активностима државних органа и функционера и то изван *„програма који се односи на предизборну кампању“*. Оваква одредба допушта слободно тумачење појма *„активности државних органа и функционера“*, односно могућност слободног тумачења онога што представља активност страначког у односу на државног функционера у време кампање што може да буде веома опасно јер даје висок степен дискреционог права уредницима јавних медијских сервиса да донесу одлуку у вези са обавештавањем о актуелним збивањима и активностима државних органа и функционера.

Предлог: неопходно је да се одредба измени на начин на који ће јасно забранити јавним медијским сервисима да извештавају у време изборне кампање о свим активностима јавних функционера и државних органа којима припадају а који могу да се доведу у везу са промоцијом своје политичке странке, коалиције или кандидата.

5. У члану 5 став 1 Нацрта правилника наводи се да је: *„Јавни медијски сервис је дужан да приликом информисања о предизборним активностима подносилаца изборних листа и кандидата обезбеди њихову заступљеност у програму без дискриминације, уз поштовање принципа пропорционалне једнакости при чему је потребно остварити усклађеност програма са значајем политичких странака односно кандидат“*. Међутим, Закон о електронским медијима који је основ за припрему и примену правилника не препознаје *принцип пропорционалне једнакости и усклађеност са политичким значајем*. Закон у свом члану 47 став 1 тачка 5 предвиђа да је пружалац медијске услуге у односу на свој програмски садржај, у складу са својом програмском концепцијом, између осталог дужан и да *„поштује забрану политичког оглашавања ван предизборне кампање, а у току предизборне кампање да регистрованим политичким странкама, коалицијама и кандидатима обезбеди заступљеност без дискриминације“*. То значи да је неопходна једнака заступљеност свим странкама, коалицијама или кандидатима који су испунили услове за кандидовање јер се у том тренутку сви учесници у изборној трци налазе у истој позицији коју им прописи гарантују. Принцип пропорционалне заступљености иако препознат у европској регулативи је у супротности са пуном заступљеношћу и представља одређени степен дискриминације једних учесника у односу на друге. Самим тим је и супротан у односу на Закон о електронским медијима. Одредба је у супротности и са чланом 7 тачка 8 Закона о јавним медијским сервисима који одређује да су јавни медијски сервиси обавезни, између осталог и да једнако представљају политичке странке, коалиције и кандидате који имају потврђене изборне листе. Такође, одредба је у супротности и са чланом 5, став 2 Закона о избору народних посланика, којим се одређује да су средства јавног обавештавања дужна да обезбеде равноправност у обавештавању о свим подносиоцима изборних листа и кандидатима са тих листа.

Предлог: Неопходно је да се одредба брише из правилника и да се примене постојећа законска решења према Закону о електронским медијима, Закону о јавним медијским сервисима и Закону о избору народних посланика.

ASOCIJACIJA
ONLAJN
MEDIJA

6. У члану 10 Нацрта уводи се обавеза да се Регулаторно тело за електронске медије на недељном нивоу од стране јавног медијског сервиса извештава о емитованом програму у вези са предизборном кампањом. Ово практично значи да Регулатор, иако му је то одређено као службена дужност, не прати програме иако за то поседује довољне техничке капацитете, већ обавезује јавне медијске сервисе да га извештавају о објављеном предизборном програму. Закључујемо да ово представља додатну обавезу за јавне медијске сервисе за коју не постоји јасно утемељење према Закону о електронским медијима и технички гледано, може да произведе практичну ситуацију у којој ЈМС неће достављати Регулатору тражене податке, а Регулатор уместо да прати и контролише овај сегмент програма, може се бавити (не)поступањем јавних медијских сервиса.

Предлог: одредбу је неопходно додатно прецизирати или јасно нагласити да без обзира на предвиђене дужности јавних медијских сервиса, Регулатор буде свестан да је неопходно да и сам прати поступање емитера кроз њихове програме, бес обзира на њихов одзив према будућем правилнику.

7. У члану 11 наводи се да уколико „овлашћени представник подносиоца изборне листе или кандидат поднесе притужбу јавном медијском сервису на емитовани предизборни програм због кршења обавеза прописаних члановима 47-54 Закона о електронским медијима, јавни медијски сервис је дужан да је проследи Регулатору у року од три дана од дана пријема притужбе.“ Преношење одговорности у вези са подношењем „притужбе јавном сервис“, потпуно је нејасна с обзиром да је Регулаторно тело за електронске медије независни регулатор у области електронских медија који је одређен Законом. Уколико остане у овом облику, одредба може да укаже и да Регулаторно тело неће по службеној дужности спроводити надзор над применом ових одредби, већ да ће поступати само и искључиво у ситуацијама у којима јавни медијски сервис проследи притужбу.

Предлог: Неопходно је да се одредба брише из Нацрта правилника, и да се недвосмислено укаже на контролну улогу и поступање по службеној дужности Регулаторног тела за електронске медије.

8. За разлику од претходног Правилника, Нацрт новог правилника не дефинише нити се позива да друге прописе у вези са дефиницијом "предизборне кампање", што може довести до одређених проблема и нејасноћа у вези са почетком и трајањем изборне кампање.

Предлог: У том смислу, неопходно је оставити дефиницију предизборне кампање која је раније постојала, или прецизно одредити нову.

9. Из претходног правилника у члану 4 став 5 Нацрта задржана је одредба којом се емитерима даје могућност да приказују „програмске садржаје који су произведени најмање једну годину пре него што су избори расписани“. Ово практично значи да јавни медијски сервиси могу да приказују на пример филмове и забавне емисије у којима учествују кандидати, функционери листа и истакнути представници подносилаца листа, ако су те емисије произведене најмање годину дана пре расписивања избора. Ова одредба такође отвара могућност за одређени степен манипулације и злоупотреба (на пример постоји сасвим реална могућност да ће медијски емитер у кратком временском периоду приказати неколико филмова или емисија са одређеним глумцем или учесником који је кандидат или функционер, истакнути представник политичке странке и коалиције).

Предлог: Неопходно је да се ова одредба додатно уреди како би се медијским емитерима ограничила могућност оваквих злоупотреба, а Регулатор посебно предвиди праћење и контролу ових и сличних поступања.

ASOCIJACIJA
ONLAJN
MEDIJA

10. РЕМ је по Статуту и по Закону о електронским медијима дужан да врши надзор над радом емитера у Републици Србији и да контролише рад пружалаца медијских услуга и стара се о доследној примени одредаба Закона о електронским медијима. Како се та обавеза односи на све пружаоце медијских услуга, као и на период предизборне кампање сматрамо да би овим Правилником требало да буде регулисана и та обавеза.

Предлог: Увести још један члан који ће се односити на вршење надзора над пружаоцима медијских услуга од стране РЕМ-а у току предизборне кампање, као и посебан став који ће се односити на обавештавање јавности о резултатима тог надзора односно мониторинга.

11. С обзиром да сматрамо да Нацрт правилника треба да се односи и на приватне пружаоце медијских услуга и на јавне медијске сервисе, сматрамо сувишним **Препоруке комерцијалним пружаоцима медијске услуге о обезбеђивању заступљености без дискриминације у току предизборне кампање регистрованих политичких странака, коалиција и кандидата** јер све ствари у бази са емитерима и њихове обавезе током предизборне кампање треба да буду обухваћене истим Правилником. Као што смо већ истакли у самом Нацрту правилника спорне тачке и у овим препорукама су оне које се тичу заступљености у програму без дискриминације, уз поштовање принципа пропорционалне једнакости и усклађености програма са значајем политичких странака односно кандидата; затим обавештавања о актуелним збивањима и активностима државних органа и функционера; као и промоције подносилаца изборних листа, кандидата са изборних листа или њихове активности, идеје или политичке ставове. Примедбе и предлози су исти као и у претходним коментарима које се односе на Нацрт правилника.

Предлог: Наведене одредбе треба да се нађу у Правилнику који треба да се односи и на приватне пружаоце медијских услуга и на јавне медијске сервисе и уредити их онако како је већ предложено у претходним ставовима.

У Београду, 24.12.2019.

Независно удружење новинара Србије

ПУ Асоцијација локалних и независних медија Локал прес

Асоцијација онлајн медија